

ÎNCHEIERE

19 martie 2014

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție

în componență:

Președinte, judecătorul

Judecătorii

Ala Cobăneanu

Vera Macinskaia

Ion Vîlcov

examinând chestiunea privind admisibilitatea recursului declarat de Societatea cu Răspundere Limitată „Matsor”

în pricina civilă la cererea de chemare în judecată a Martei Tanas și Danielei Tanas, reprezentate de către Valeriu Cernopolc împotriva Societății cu Răspundere Limitată „Matsor” și Instituției Publice „Căpitănia portului Giurgiulești” cu privire la declararea nulității actelor juridice și recunoașterea dreptului de proprietate și pricina civilă la cererea de chemare în judecată a lui Valeriu Cernopolc împotriva Instituției Publice „Căpitănia portului Giurgiulești” și Societății cu Răspundere Limitată „Matsor” cu privire la declararea nulității actelor juridice și recunoașterea dreptului de proprietate

împotriva deciziei Curții de Apel Bălți din 19 noiembrie 2013 prin care a fost admis apelul declarat de Societatea cu Răspundere Limitată „Matsor”, casată parțial hotărârea Judecătoriei Soroca din 24 mai 2012, fiind dispusă scoaterea de pe rol a acțiunii civile formulate de Valeriu Cernopolc, în calitate de reprezentant al reclamantelor Marta Tanas și Daniela Tanas împotriva Societății cu Răspundere Limitată „Matsor” și Instituției Publice „Căpitănia portului Giurgiulești” cu privire la declararea nulității actelor juridice și recunoașterea dreptului de proprietate, în rest hotărârea Judecătoriei Soroca din 24 mai 2012 fiind menținută

constată:

La 11 mai 2011, Valeriu Cernopolc în calitate de reprezentant al Mariei Tanas și Danielei Tanas a depus cerere de chemare în judecată împotriva SRL „Matsor” și Instituției Publice „Căpitănia portului Giurgiulești” cu privire la declararea nulității actelor juridice și recunoașterea dreptului de proprietate.

În motivarea acțiunii a indicat că la 21 iulie 2008, Mihail Tanas - tatăl reclamantelor a decedat, iar fiicele în termenii legali au depus declarații la notarul Marian Radu, privind acceptarea succesiunii.

Indică că la 26 decembrie 2007, defunctul Mihail Tanas procurase o parte din bacul plutitor Cosăuți - Iampol de la SRL „Cvadrant”.

Relatează că bacul plutitor este supus înregistrării obligatorii în Registrul de stat al navelor, registru care este ținut de Instituția Publică „Căpitănia portului Giurgiulești”.

Afirmă că la Instituția Publică „Căpitania portului Giurgiulești”, bacul plutitor este înregistrat după SRL „Matsor”, în temeiul unor acte lovite de nulitate absolută.

Consideră că deoarece prin prisma art. 315 alin. (1) Cod civil numai proprietarul are dreptul de posesiune, de folosință și de dispoziție, iar dreptul de proprietate a lui Mihail Tanas n-a fost înregistrat în modul stabilit, contractele de vânzare - cumpărare semnate de ultimul sânt nule.

Remarcă că Instituția Publică „Căpitania portului Giurgiulești”, care a înregistrat dreptul de proprietate a bacului plutitor după SRL „Matsor”, a încălcat legislația. Instituția urma să respingă cererea de înregistrare, iar motivul înregistrării nu este cunoscut.

Solicită admiterea acțiunii, a declara nul contractul de vânzare-cumpărare a bunului imobil din 13 februarie 2008, încheiat între Mihail Tanas și Valeriu Cernopolc, a anula înregistrarea dreptului de proprietate asupra bacului plutitor Cosăuți - Iampol, înregistrat de către Instituția Publică „Căpitania portului Giurgiulești”, a recunoaște dreptul de proprietate a 1/2 din bacul plutitor Cosăuți - Iampol după Mihail Tanas.

Ulterior, Valeriu Cernopolc a depus o cerere de chemare în judecată împotriva Instituției Publice „Căpitania portului Giurgiulești” și SRL „Matsor” cu privire la declararea nulității actelor juridice și recunoașterea dreptului de proprietate, prin care a solicitat admiterea acțiunii, declararea nulității contractului de vânzare-cumpărare a bunului imobil din 13 februarie 2008, încheiat între Mihail Tanas și Valeriu Cernopolc, declararea nulității contractului de vânzare-cumpărare a bunului imobil din 14 februarie 2008, încheiat între Valeriu Cernopolc și SRL „Matsor”, anularea înregistrării dreptului de proprietate asupra bacului plutitor Cosăuți - Iampol, înregistrat de către Instituția Publică „Căpitania portului Giurgiulești”, recunoașterea dreptului de proprietate a 1/2 din bacul plutitor Cosăuți - Iampol după Valeriu Cernopolc.

În motivarea acțiunii a indicat că la 26 decembrie 2007, el împreună cu Mihail Tanas au procurat bacul plutitor Cosăuți – Iampol de la SRL „Cvadrant”.

Susține că a achitat personal bacul plutitor, iar Mihail Tanas urma să-i întoarcă 1/2 din suma plătită.

Afirmă că la 13 februarie 2008, a încheiat un contract de vânzare-cumpărare a bacului plutitor, conform căruia a devenit proprietar la a doua parte a bacului plutitor iar la 14 februarie 2008, a mai semnat un contract de vânzare-cumpărare a bacului plutitor cu SRL „Matsor”, directorul fiind Mihail Tanas.

După semnarea contractului de vânzare-cumpărare a bacului plutitor cu SRL „Cvadrant”, indică că nu a depus cerere la Registrul de stat pentru a înregistra dreptul de proprietate asupra bacului plutitor.

Cu referire la prevederile art. 321 alin. (2) Cod civil a indicat că în cazul bunurilor imobile, dreptul de proprietate se dobândește la data înscrierii în registrul bunurilor imobile, cu excepțiile prevăzute de lege.

Indică că în registrul Instituției Publice „Căpitania portului Giurgiulești”, bacul plutitor este înregistrat după SRL „Matsor”, în temeiul unor acte lovite de nulitate absolută.

Consideră că datorită faptului că numai proprietarul are dreptul de posesiune, de folosință și de dispoziție (art. 315 alin. (1) Cod civil), iar dreptul de proprietate al său și al lui Mihail Tanas nu a fost înregistrat în modul stabilit,

contractele de vânzare - cumpărare sânt nule. Iar Instituția Publică „Căpitania portului Giurgiulești”, care a înregistrat dreptul de proprietate asupra bacului plutitor după SRL „Matsor”, a încălcat legislația. Instituția urma să respingă cererea de înregistrare, iar motivul înregistrării nu este cunoscut.

Prin hotărârea Judecătoriei Soroca din 24 mai 2012 ambele acțiuni au fost admise parțial, a fost declarat nul contractul de vânzare-cumpărare a bunului imobil din 13 februarie 2008, încheiat între Mihail Tanas și Valeriu Cernopolc, declarat nul contractul de vânzare-cumpărare a bunului imobil din 14 februarie 2008, încheiat între Valeriu Cernopolc și SRL „Matsor”, anulată înregistrarea dreptului de proprietate asupra bacului plutitor Cosăuți – Iampol după SRL „Matsor”, înregistrat de către Instituția Publică „Căpitania portului Giurgiulești”, în rest acțiunile fiind respinse ca nefondate.

Prin decizia Curții de Apel Bălți din 30 octombrie 2012 a fost admis apelul declarat de SRL „Matsor”, casată integral hotărârea primei instanțe, dispusă scoaterea de pe rol a acțiunii civile formulate de Valeriu Cernopolc, în calitate de reprezentant al reclamantelor Marta Tanas și Daniela Tanas împotriva SRL „Matsor” și Instituția Publică „Căpitania portului Giurgiulești” cu privire la declararea nulității actelor juridice și recunoașterea dreptului de proprietate, fiind respinsă acțiunea civilă formulată de Valeriu Cernopolc împotriva SRL „Matsor” și Instituția Publică „Căpitania portului Giurgiulești” cu privire la declararea nulității actelor juridice și recunoașterea dreptului de proprietate, ca depusă cu omiterea termenului de prescripție.

Prin decizia Curții Supreme de Justiție din 26 iunie 2013 a fost admis recursul declarat de Valeriu Cernopolc, casată decizia Curții de Apel Bălți din 30 octombrie 2012, cu restituirea pricinii spre rejudecare în Curtea de Apel Bălți, în alt complet de judecată.

Prin decizia Curții de Apel Bălți din 19 noiembrie 2013 a fost admis apelul declarat de SRL „Matsor”, casată parțial hotărârea primei instanțe, dispusă scoaterea de pe rol a acțiunii civile formulate de Valeriu Cernopolc, în calitate de reprezentant al reclamantelor Marta Tanas și Daniela Tanas împotriva SRL „Matsor” și Instituția Publică „Căpitania portului Giurgiulești” cu privire la declararea nulității actelor juridice și recunoașterea dreptului de proprietate, în rest fiind menținută hotărârea primei instanțe.

La 09 decembrie 2013, SRL „Matsor” a depus cerere de recurs prealabilă prin care a solicitat admiterea acesteia, casarea integrală a hotărârii primei instanțe, casarea parțială a deciziei instanței de apel în partea ce ține de admiterea acțiunii intervenientului principal Valeriu Cernopolc și emiterea unei noi hotărâri prin care să fie respinsă acțiunea lui Cernopolc Valeriu privind declararea nulității actelor juridice și recunoașterea dreptului de proprietate.

În motivarea recursului a invocat dezacordul cu decizia contestată considerând că este una vădit ilegală și reprezintă o decizie arbitrară de deposedare de proprietate a SRL „Matsor”, în contradicție cu Constituția Republicii Moldova, normele de drept național și internațional, în contradicție cu practica CEDO.

Afirmă că la materialele pricinii este prezentat Certificatul de proprietate asupra navei - Certificate of Ownership eliberat la 10 februarie 2009 (f. d. 66), de către IP „Căpitania Portului Giurgiulești”, prin care se confirmă înregistrarea în Registrul de Stat al Navelor a navei Cosăuți - Iampol după SC „Matsor” SRL, Republica Moldova, c/f 1005607001420.

Consideră că prin decizia contestată, instanța în mod abuziv a anulat această înregistrare a dreptului de proprietate și a declarat nule contractele de vânzare-cumpărare care au fost valabil încheiate.

Cu referire la prevederile art. 375 alin. (1) Cod civil, consideră SC „Matsor” SRL este dobânditor de bună credință și a îndeplinit toate condițiile de valabilitate a actului juridic.

Afirmă că înregistrarea pontonului Cosăuți-Iampol în registrul naval nu este o condiție de valabilitate a contractului, ci o condiție de opozabilitate față de terți.

Indică că motivul invocat de Valeriu Cernopolc pentru declararea nulității absolute a contractului invocând că bunul vândut de Valeriu Cernopolc către SC „Matsor” SRL, în calitate de cumpărător, nu era înregistrat după vânzător, nu are nici un suport juridic. Iar instanțele judecătorești punând la baza hotărârilor sale anume acest argument, au încălcat principiul securității raporturilor juridice.

Mai indică că Valeriu Cernopolc are calitatea și de cumpărător (în baza contractului din 13 februarie 2008) și de vânzător în baza contractului din 14 februarie 2008 (f. d. 65), iar acțiunea privind nulitatea actului juridic încheiat personal este depusă de acesta peste termenul 3 ani de la încheierea actului juridic, la 08 septembrie 2011, cu derogare de la prevederile art. 257 alin. (1) Cod civil.

Cu referire la prevederile art. 38 din Hotărârea Guvernului nr. 855 din 30 iulie 2007 a indicat că „în cazul apariției unor dubii vizând temeiurile pentru înregistrarea navei, procedura de înregistrare se sistează și, în termen de 10 zile lucrătoare, se întreprind măsuri necesare pentru obținerea informațiilor suplimentare. Proprietarul navei sau armatorul, care va fi informat în regim de urgență despre dubiile apărute, este în drept să prezinte dovezi suplimentare privind temeiul pentru înregistrare. Sistarea procedurii de înregistrare a navei nu poate dura mai mult de 30 de zile calendaristice”.

La 30 ianuarie 2014, SRL „Matsor” a depus recurs suplimentar, prin care a solicitat admiterea acestuia, casarea integrală a hotărârii primei instanțe și casarea parțială a deciziei instanței de apel și anume în partea admiterii acțiunii înaintate de către Valeriu Cernopolc, pronunțarea în această parte a unei noi hotărâri, prin care să se respingă acțiunea înaintată de către Valeriu Cernopolc împotriva IP „Căpitănia Portului Giurgiulești” și SRL „Matsor”, cu privire la declararea nulității contractului de vânzare-cumpărare din 13 februarie 2008 și a contractului de vânzare-cumpărare din 14 februarie 2008, anularea înregistrării dreptului de proprietate asupra barcului Cosăuți-Iampol, recunoașterea dreptului de proprietate asupra barcului plutitor Cosăuți-Iampol la 1/2 cotă parte după Valeriu Cernopolc, încasarea cheltuielilor de judecată suportate de SRL „Matsor” (rezultate din achitarea taxei de stat) din contul intimatului Valeriu Cernopolc.

În motivarea cererii menționate recurentul a invocat dezacordul cu hotărârea primei instanțe și parțial cu decizia instanței de apel.

Indică că temei de nulitate a contractelor a fost considerat faptul că vânzătorii (inițial Mihail Tanas și ulterior Valeriu Cernopolc) nu și-au înregistrat în Registrul bunurilor imobile, în conformitate cu art. 321 alin. (2) Cod civil, dreptul de proprietate asupra barcului plutitor Cosăuți-Iampol și drept urmare nu erau proprietari și nu puteau să-l înstrăineze.

Consideră că aceste afirmații sunt neîntemeiate și lipsite de suport juridic, or conform p. 6 al Instrucțiunii cu privire la înregistrarea bunurilor imobile și a drepturilor asupra lor, aprobată prin ordinul Agenției Relații Funciare și Cadastru

nr. 112 din 22 iunie 2005, barcul plutitor nu constituie un bun care cade sub necesitatea de înregistrare a dreptului de proprietate în Registrul bunurilor imobile, ba mai mult ca atât, lista obiectelor care urmează a fi înregistrare sânt enumerate exhaustiv de norma respectivă.

Remarcă că instanțele inferioare incorect au aplicat art. 321 alin. (2) Cod civil, și au interpretat eronat prevederile art. 220 alin. (1) Cod civil în coraport cu art. 321 alin. (2) Cod civil și art. 21 al Codului navigației maritime.

Invocă că instanțele inferioare au calificat faptul că neînregistrarea dreptului de proprietate rezultat din contractele de vânzare-cumpărare din 13 februarie 2008 și din 14 februarie 2008, duce la nulitatea acestora, însă această concluzie este una incorectă și neprofesionistă, deoarece atât art. 321 alin. (2) Cod civil (care de fapt nu este aplicabil speței) cât și art. 21 din Codul navigației maritime comerciale, cu toate că prescriu o anumită conduită persoanei, nu au capacitatea de a atrage nulitatea actului juridic, care este încheiat în condițiile legii.

Consideră că legislatorul odată cu instituirea acestor norme (chiar din conținutul acestora) a indicat asupra necesității înregistrării dreptului de proprietate în anumite cazuri, într-un Registru de stat, urmărind scopul de a impune o evidență a anumitor bunuri și pentru a crea efectul de opozabilitate față de terți și nicidecum nu s-a dorit ca înregistrarea sau neînregistrarea, să poată afecta valabilitatea actelor juridice, care depinde de alte condiții stabilite separat.

Mai remarcă că instanțele judecătorești inferioare nu au aplicat prevederile legale, referitoare la repunerea părților în poziția inițială, adică cea de până la încheierea contractelor de vânzare-cumpărare din 13 februarie 2008 și din 14 februarie 2008.

Cu referire la prevederile p.19 din Hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție Nr. 1 din 07 iulie 2008, cu privire la aplicarea de către instanțele de judecată a legislației ce reglementează nulitatea actului juridic civil, menționează că instanța va aplica efectele nulității, inclusiv repunerea părților în situația inițială, în cazul ambelor nulități indiferent de faptul dacă reclamantul a înaintat o asemenea cerință. Instanțele judecătorești nu se vor limita la faptul indicării repunerii părților în situația inițială, ci vor indica în dispozitiv, cu motivarea corespunzătoare în considerentele hotărârii, modalitatea de repunere în situația anterioară.

Consideră că instanțele urmau să indice în dispozitivul hotărârii, în proprietatea cui va trece barcul Cosăuți-Iampol ca efect al nulității, precum și să încaseze din contul vânzătorilor în beneficiul cumpărătorilor prețul achitat (pentru contractul din 13 februarie 2008 - 20000 lei și pentru contractul din 14 februarie 2008 - 30000 lei).

Un alt moment pe care recurentul îl invocă este faptul că unul din participanții la încheierea contractelor respective este Mihail Tanas, care a decedat în anul 2008, iar repunerea părților în situația preexistentă poate avea loc, numai cu condiția identificării și atragerii în proces a succesorilor acestuia, fapt care la fel a fost omis de instanță.

Relatează că Valeriu Cernopolc, care se face vinovat de situația creată (prin neînregistrarea dreptului său de proprietate) încearcă prin acțiunea înaintată să-și atingă scopul de expropriere ilegală recurentului SRL „Matsor” de proprietatea sa, dobândită și utilizată în mod legal, ceea ce reprezintă o ingerință inadmisibilă

asupra patrimoniului persoanei, proprietatea căruia este garantată de art. 46 alin. (1) al Constituției și art. 316 Cod civil.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) CPC, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale.

Din materialele cauzei rezultă că copia deciziei integrale a fost expediată în adresa părților la 03 decembrie 2013, fapt confirmat prin copia scrisorii de însoțire nr. 31704 (f. d. 205), fiind recepționată de către recurent la 10 decembrie 2013, așa precum rezultă din avizul de recepție (f. d. 208).

Prin urmare, se atestă că recurentul s-a conformat prevederilor legale și a declarat recursul în termen, la 09 decembrie 2013.

Examinând temeiurile recursului, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul este inadmisibil din considerentele ce urmează.

În conformitate cu art. 432 alin. (1) CPC, părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural.

Alineatele (2) și (3) ale aceluiași articol prevăd exhaustiv cazurile în care se consideră că normele de drept material sau de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat, iar alin. (4) stabilește că săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin. (3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a pricinii sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Conform prevederilor art. 433 lit. a) CPC, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4).

Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul declarat de SRL „Matsor” nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432, alin. (2), (3) și (4) CPC.

Prin urmare, argumentele recursului nu indică la încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural de către instanța de apel, respectiv nu constituie temei de casare a deciziei recurate.

Or, recursul exercitat conform secțiunii a II-a are caracter devolutiv numai asupra problemelor de drept material și procedural, verificându-se doar legalitatea deciziei, dar nu și temeinicia în fapt.

În acest context, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reiterează și faptul că procedura admisibilității constă în verificarea faptului dacă motivele invocate în recurs se încadrează în cele prevăzute în art. 432 alin. (2), (3) și (4) CPC.

Aici, completul Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ține să menționeze că conform jurisprudenței CEDO, recursurile trebuie să fie efective, adică să fie capabile să ofere îndreptarea situației prezentate în cerere, la fel recursul trebuie să posede puterea de a îndrepta în mod direct starea de lucruri (cauza Purcell contra Irlandei, 16 aprilie 1991), pe când în recursul declarat de SRL „Matsor”, asemenea aspecte nu se regăsesc.

Distinct de cele relatate, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a considera recursul declarat de SRL „Matsor” ca inadmisibil.

În conformitate cu art. art. 270, art. 433 lit. a), art. 440 CPC, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție,

dispune:

Recursul declarat de Societatea cu Răspundere Limitată „Matsor” se consideră inadmisibil.

Încheierea este irevocabilă.

Președinte, judecătorul

Ala Cobăneanu

Judecătorii

Vera Macinskaia

Ion Vîlcov